

voto consecratur, ut ostendimus. Quamquam enim bona, quæ a particulari persona relinquuntur, a communitate possideantur, hoc non tollit quin veram oblationem suorum bonorum Deo faciat, quia seipsum privat dominio illorum, et jure utendi, et administrandi illa proprio nomine et auctoritate. Quod vero ex illo dominio communitatis hæc utilitas proveniat privatæ personæ relinquenti bona sua, nimirum ut inde possit habere sufficientem vitæ sustentationem, nihil obstat sanctitati et religioni talis voti; quia consilium relinquendi omnia, non destruit legem providendi corpori in necessariis, sed facit, ut hoc ipsum ordinate et moderate, vel etiam humiliter fiat. Quæ omnia in illo paupertatis modo optime servantur; quia non ad arbitrium propriæ voluntatis, sed prælati, et juxta uniuscujusque necessitatem, non voluntatem, unicuique providetur, juxta illud: *Dividebantur autem singulis, prout cuique opus erat.*

CAPUT III.

UTRUM VOTUM PAUPERTATIS SIMPLEX, EXTRA STATUM RELIGIOSUM EMISSUM, LICITUM SIT ET HONESTUM.

1. *Ratio dubitandi.* — Nonnulla major difficultas inveniri potest in altero modo faciendi hoc votum, propter quam existimare aliquis potest, licet vivere paupertatem in religione optimum sit, tamen extra religionem, et ei, qui privatam vitam agit, non esse consulendam, vel quia in tali statu non potest vera paupertas servari, quia non potest talis persona non habere dominium earum rerum quibus utitur, et quarum habet liberam administrationem, cum non sit alteri subiectus, neque unitus alicui corpori, apud quod sit tale dominium. Vel certe, quia privatus homo paupertatem colere non potest, sibi de necessariis providendo, nisi cum aliorum gravamine, et cum morali periculo proprio, si non cadendi, saltem non proficiendi, propter sollicitudinem, et abstractionem, quam privata necessitas secum affert, quando cura providendi de necessariis alteri commissa non est. Et fortasse propter hanc causam dixit Paludanus, 4, dist. 38, n. 13, apud magnos viros dubitatum esse, utrum liceat ad tria vota castitatis, paupertatis et obedientiæ inducere homines in seculo remanentes; hoc enim dubium maxime oriri potuit ex voto

paupertatis; nam de castitate res est certa apud Catholicos, et satis usitata. De obedientia item ex genere illius nihil dubitari potest, ut sequenti libro videbimus. Unde Ecclesia in sacratis clericis votum castitatis requirit; quamdam etiam obedientiæ promissionem ab eis exigit; paupertatem autem non solum non præcipit, verum etiam nec consulit, imo nec permittit, nisi religiosi sint; sentit ergo in persona seculari, vel privatam vitam agenti, paupertatem non esse in consilio.

2. *Assertio est affirmativa.* — *Probabile est antiquos eremitas hanc paupertatem coluisse.* — *Probat.* — Nihilominus dicendum est, votum paupertatis, etiam hoc modo factum, per se loquendo, optimum esse, et ad opera consilii pertinere. Quod censeo certum, quia testimonia omnia, quæ adduximus, indifferenter et sine tali limitatione loquuntur. Et in specie hoc docuit Navar., in commentario 1 de Regularibus, n. 37 et sequentibus, et comm. 2, n. 37, ubi hoc confirmat testimonio Ambrosii, libro primo de Officiis, capite trigesimo, et habetur dist. 86, in c. *Dominus non vult simul effundi opes, sed dispensari, nisi forte ut Elisæus, qui vivens suos occidit boves, et parit pauperes ex eo quod habuit, ut nulla cura teneretur domestica, sed relictis omnibus in disciplinam se propheticam daret.* Præterea plures Sancti vitam solitariam professi sunt, et in ea paupertatem coluerunt, et verosimile est per votum eam consecrasse Deo, ut Paulus Eremita, et similes. Imo Antonius, Benedictus, et alii, qui postea fuerunt Patres monachorum, prius in illo vitæ genere se exercuerunt ac Deo devoverunt; ergo profitebantur personalem, quamvis in communi nihil habebant, nec partes erant alicujus communitatis, ex cujus bonis communibus viverent. Præterea ostendimus inferius inter status religiosos illum etiam esse laudabilem, et probari maxime cæteris paribus, in quo paupertas tam in particulari quam in communi servatur. In eo igitur paupertatis voto omne dominium tam in particulari quam in communi abdicatur; ergo idem potest facere persona privata solitarie sumpta, ut sic dicam, est enim eadem ratio. Et potest etiam argumentum proportionale fieri; nam, sicut se habet communitas ad dominium commune, ita particularis persona ad privatum; ergo sicut aliqua communitas tota religiose privatur communi dominio, quæ respectu illius erat quasi proprium et particulare, ita particularis persona potest etiam privari dominio, quod re-

spectu illius erat etiam proprium, et quasi adæquatum et unicum.

3. *Confirmatur.* — Denique ex hoc genere voti sequi possunt omnia comoda paupertatis, et per se non sequuntur incommoda vel rationi, vel majori bono contraria; ergo, per se loquendo, optimum est tale votum. Major constabit facile considerando fructus paupertatis, et ad talem statum seu personam illos applicando. Numerat autem illos fructus breviter D. Thomas, Isai. 48, dicens: *Paupertas confert multa: primo, peccatorum recognitionem; secundo, virtutum conservationem* (scilicet ratione humilitatis), Ecclesiast. 10: *Pauper gloriatur per disciplinam, et timorem suum. Tertio, cordis quietem*, Tobiaë 5: *Sufficiebat nobis paupertas nostra. Quarto, desiderii impletionem*, Psal. 9: *Desiderium pauperum exaudivit Dominus. Quinto, divinæ dulcedinis participationem*, Psal. 63: *Parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. Sexto, exaltationem*, 1 Reg. ult.: *Suscitat de pulvere egenum. Septimo, celestem hereditatem*, Matth. 5: *Beati pauperes spiritu*, etc. Hæc autem omnia, quæ ex superius dictis sumi possunt, in quolibet homine vovente paupertatem dicto modo locum habere possunt, quia hi sunt fructus paupertatis voluntarie sumptæ ex intentione sequendi Christum, quæ est propriæ paupertatis Christiana et spiritualis; prædicta autem paupertas voluntaria est, ut constat, et eodem spiritu amari potest; ergo etiam tali modo promissa tollit sollicitudinem et cupiditatem rerum temporalium, et incentivum, seu occasionem elationis ac superbiæ, atque ita, quantum est ex se, tranquillitatem animi et alios effectus supra numeratos affert.

4. Minor autem quoad priorem partem ex supra dictis probanda est; nam ratio de paupertate generatim facta in hoc genere paupertatis locum habet, quia nec repugnat charitati propriæ, cum natura et privata persona paucis indigeant, vel labore proprio, vel humili postulatione facile obtineri possunt. Neque etiam repugnat charitati erga alios, quia quando honesta seu religiosa occasione subsidium, ab eis postulatur, nulla vis aut coactio illis imponitur, sed potius materia exercenda charitatis offertur. Unde non immerito addidit Navarrus supra, aliquando licitum esse ex humilitate mendicare, etiam sine voto paupertatis, et non facta bonorum renuntiatione; ut quando quis voluntarie peregrinatur mendicando, etiam si alioqui habeat bona unde possit sibi providere, quia satis est quod de

presenti indigeat, et quod ob exercitium virtutis in ea occasione voluntarie se constituerit; ergo, servata proportione, multo magis id poterit facere toto tempore vitæ, qui propter virtutem eam conditionem assumpsit et promisit. Nec denique est quod de alio incommodo anxietatis vel sollicitudinis timeat, si in vero affectu paupertatis perseveret, et juxta illum humiliter et abjecte vivere contentus sit. Illustre de hac re exemplum proposuit Deus in Ecclesia in S. Alexio, qui religiosus non fuit, et, relictis multis divitiis, paupertatem perpetuo coluit, ex eleemosynis vivens, prius peregrinando, postea in paterna domo incognitus, et illo medio ad insignem sanctitatem pervenit. Et quamvis non constet illud genus paupertatis Deo obtulisse, verisimile autem est tam constans propositum promissione firmatum; et quidquid sit de facto, evidens est, quod tam sancte fieri potuit, religiose etiam potuisse promitti. Adduci etiam potest in exemplum mos ille, cujus Navarrus meminit, comment. 1 de Regul., n. 48, in fin., de quibusdam clericis, qui sine clericali habitu mutatione sese offerunt Sanctissimæ Domine N. de Monte-Serrato, et tria vota, atque interea votum simplex paupertatis, emittunt; non enim solemniter vovent, cum expresse protestentur se non profiteri regulam Sancti Benedicti.

5. *Ad rationes initio positas responsio.* — Per hæc ergo responsum est ad rationes dubitandi ultimo loco propositas. Insinuatur autem in eis dubitatio de dominiis earum rerum, quibus utitur persona, quæ tale votum emittit, apud quem sit, et necessario debeat tale votum secum admittere aliquarum rerum dominium. Quam dubitationem melius explicabo capite sequenti. Tangebatur etiam ibi difficultas de statu clericorum, de quorum dominio vel paupertate alio loco ex professo dicendum est. Nunc quod ad præsens attinet, duo respondeo. Primum est, Ecclesiam etiam in clericis desiderare paupertatem, sed eam quæ statum et dignitatem clericalem deceat. Et ob hanc causam non admittit aliquos ad sacros ordines suscipiendos, sine redditibus quibus sufficienter ali possint, ne cum irreverentia et vilipendio sacri ordinis postea sibi necessaria quærant per actiones vel negotiationes ecclesiasticis personis indignas. In superioribus autem dignitatibus, et maxime in Episcopis, majores vult esse facultates, quia, supposita hominum vel malitia, vel fragilitate, ad conciliandam eis reverentiam, et ad bonum

Ecclesiæ regimen ita expedit. Secundum est, Ecclesiam non excludere ab ordinibus et dignitatibus ecclesiasticis pauperes voluntarios, quia et habere possunt usum quarumcumque facultatum necessarium ad decentiam et bonum regimen Ecclesiæ, absque dominio talium honorum, et in eis cessant, moraliter loquendo, illa incommoda quæ in pauperibus coactis timeri possunt. Quia vero collatio sacerdotum ordinum vel dignitatum est res pertinet ad publicum Ecclesiæ bonum, ideo merito non solet Ecclesia titulo paupertatis aliquem ad hæc admittere, nisi modo aliquo ab Ecclesia approbato illam profiteatur. Atque ita quoad hunc effectum paupertas voluntaria, et paupertas religiosa, ut sic dicam, pro eadem reputantur. Nihilominus tamen existimo, licet hoc regulare sit, si tamen de aliqua persona digna quoad reliqua omnia constaret spiritu religioso paupertatem promississe et profiteri, vitam cælibem et privatam agens, non dubito quin, per se loquendo, licite posset admitti ad sacros ordines titulo paupertatis ab habente facultatem. Cujus rei exemplum habemus in Sancto Patre nostro Ignatio, et sociis ejus, qui hoc modo ordinati fuerunt titulo paupertatis, antequam Societas tanquam vera religio esset ab Ecclesia approbata. Quia vero postea Concilium Tridentinum, sess. 21, c. 2, de clericis secularibus generaliter loquens, beneficium, vel idoneas facultates in ordinando requirit, ideo necessariam nunc esse existimo facultatem vel approbationem Summi Pontificis, ut aliquis non vere religiosus titulo paupertatis voluntariæ ad sacros ordines admittatur.

6. *Assertio: simplex paupertatis votum sine voto obedientiæ consistere potest.* — Denique insinuabatur in his rationibus aliud dubium, an hoc votum simplex paupertatis debeat esse connexum cum voto castitatis et obedientiæ, ut recte fiat. Nam si cum illis sit conjunctum, sine dubio eo erit melius, etiamsi omnia extra proprium statum religiosum fiant; quod facile ex dictis convinci potest, quia ex concomitantia aliorum votorum nihil mali et multum commodi huic voto accrescere potest. Quod adeo verum est, ut potius dubitari possit an conjunctio illa necessaria sit, ut tale votum prudenter fiat. Sed in hoc etiam nulla est difficultas respectu voti obedientiæ; quia quoad hoc nulla est ratio connexionis necessariæ inter obedientiam et paupertatem, maxime cum ostensum sit votum

paupertatis fieri posse, ita ut neque in particulari, neque in communi bona possideantur. Nam usus haberi potest prudenti arbitrio proprio sine dependentia ab alterius judicio et voluntate; ergo paupertas et exercitium ejus non pendet necessario ex voluntate superioris. Et ita Summus Pontifex potest habere non solum paupertatis votum, sed etiam usum et exercitium ejus, etiamsi superiorem non recognoscat. Simplex ergo paupertatis promissio non necessario requirit promissionem obedientiæ sibi conjunctam.

7. *Dubitatio: an votum paupertatis postulet simul votum continentiæ, et e contra.* — De continentia vero nonnullum dubium est, quia sine cælibatu non potest paupertas convenienter servari, quia parentes tenentur filiis thesaurizare; ergo status matrimonii repugnat voto paupertatis; quomodo enim possunt esse simul obligatio thesaurizandi, et obligatio carendi omnibus bonis. Atque ita videntur sentire Soto, lib. 7 de Justitia, q. 5, art. 3, dum ait, ablato voto continentiæ, votum paupertatis necessario auferri: *Quia matrimonialis sarcina votum legitime paupertatis procul respuit.* Scilicet, propter rationem factam. E contrario vero Salvianus, lib. 2 ad Ecclesiam Catholicam, in tom. 5 Bibliothecæ, indicat votum virginitatis necessario secum afferre paupertatis votum; dicit enim viduas et virgines quæ continentiam profitentur, imo et conjugatos qui se voluntarie separant, et ministros altaris seu Evangelii, eo ipso ad paupertatem obligari.

8. *Resolutio est negativa. — Probatur in castitate. — Ostenditur in paupertate.* — Verumtamen, quamvis hæc vota prudentissime et rectissime jungantur, tamen non existimo id esse simpliciter necessarium ad utriusque honestatem. Quod de castitate est per se notum, tam ex usu Ecclesiæ quam ex re ipsa; quis enim cogit hominem, castitatem voventem, ut paupertatem etiam voluntarie profiteatur? aut si ipse non ita illam profiteatur, quis ei talem obligationem imponit? Quæ igitur Salvianus dixit, aut vera non sunt, aut per exaggerationem dicta sunt ad insinuandam specialem obligationem, qua tenentur hi, qui continentiam profitentur, ad thesaurizandum in cælo et non in terra, et ad largas elemosynas faciendas, si opibus abundant. De qua obligatione, qualis et quanta sit, præsertim quoad ministros Ecclesiæ, de quibus ille minus proprie loquitur, alibi est dicendum. De paupertate vero, quoad præsens spectat,

sic declaro. Nam posset is, qui paupertatem promissit, castitatem et cælibatum semper servare absque voto, et ita non incidere in aliquam difficultatem obviantem paupertati; ergo in rigore potest unum votum sine alio fieri, et paupertatis votum sine perfecta observatione castitatis servari; nam qui tunc ageret aliquid turpe contra castitatem ex natura rei debitam, non propterea ageret contra votum paupertatis. Propter difficultatem autem tactam posset interrogari, utrum habens simplex paupertatis votum, contrahendo matrimonium, censendus sit agere contra tale votum, esto non agat contra votum castitatis. Videtur enim id sequi ex ratione facta, quia se constituit in eo statu, in quo moraliter non potest votum paupertatis servare, et ita indirecte saltem videtur agere contra illud. Nihilominus per se, et absolute loquendo, non censeo illo modo violari tale votum, nisi aliud postulet specialis intentio voventis; pendet autem hoc ex dicendis capite sequenti, et ideo melius ibi declarabitur.

CAPUT IV.

QUÆ SIT MATERIA REMOTA VOTI PAUPERTATIS.

1. *Materia voti paupertatis duplex et qualis.* — Cum paupertas in privatione seu carentia quadam consistat, solum per modum privationis potest habere materiam, illam, scilicet, quam removet, ad eum modum quo peccatum dicitur esse materia pœnitentiæ. Potest autem hæc materia duplex in voto distinguui, remota scilicet et proxima. Remotam voco res illas, seu divitias in quarum carentia paupertas consistit; proximam autem habitudinem illam, vel actionem hominis circa talem rem paupertati repugnantem, cujusmodi est dominium rei, vel jus, aut usus aliquis illi æquivalens, vel illud participans. Duo ergo explicanda sunt. Primum, quæ res ad votum paupertatis pertineant. Secundum, quid prohibeatur homini circa res tales ex vi voti paupertatis.

2. *Assertio prima: materia remota paupertatis sunt tantum bona extrinseca, quæ sub divitiarum nomine comprehenduntur.* — Probatur *excludendo alias res.* — Circa priorem partem dicendum est, materiam paupertatis esse tantum ea bona extrinseca, quæ divitiarum nomine comprehenduntur. Itaque non omnia bona, quorum homo habet dominium, usum fructum, aut jus utendi illis, sunt materia

paupertatis, quod patet breviter per illa discutendo. Nam imprimis, licet homo non sit proprie dominus vitæ suæ, habet tamen jus proprium habendi et conservandi illam; quod non solum per paupertatem non abdicat, verum nec abdicare potest, aut a se separare, quia est contra jus et potestatem principalis domini. Et ideo, licet quis possit vendere se in servum, non tamen potest vendere vitam suam, nec jus, quod in illam habet, alienare. Habet præterea homo jus utendi suis membris et facultatibus ad actiones suas, quarum etiam est dominus, quod jus alienare potest, ut fit per voluntariam servitutem; tamen hæc etiam non spectant ad materiam paupertatis, quia non computantur inter divitias, quæ sunt bona extrinseca, sed inter bona corporalia, quæ intrinseca sunt. Unde, eo modo quo hæc possunt esse materia voti, ad votum obedientiæ potius pertinent, ut postea dicemus. Atque his adjungi possunt interna bona spiritualia, ut sunt gratia et virtutes, quorum honorum non inopia, sed abundantia procuranda est, et ideo manifestum est ad hanc materiam non pertinere; nam potius paupertas promittitur ut hæc divitiæ augeantur; usus fructus etiam, vel usus horum honorum, qui in bonis actibus procedentibus a gratia consistunt, integer manet, nec per votum paupertatis aliquo modo minuitur; nam, eo non obstante, potest homo libere his actibus uti, vel etiam eos dispensare aut donare, quantum ipsi capaces sunt. Unde magis possunt pertinere hæc bona ad votum obedientiæ, per quod suljicitur alteri propria voluntas, quæ est proximum principium talium actuum; quod non repugnat eorum perfectioni, sicut repugnet paupertas circa talia bona, quia paupertas consummatur in carentia illorum honorum, quorum est inopia; obedientia vero circa tales actus non est ad carendum illis, sed potius ad habendos illos cum majori perfectione, et sub meliori regula.

3. *Excluditur etiam fama, et honos.* — Præter hæc bona sunt alia, his quidem inferiora, tamen magis interna quam sint temporales divitiæ, eisque superiora; hujusmodi autem sunt fama et honor; et hæc etiam ad materiam hujus voti non pertinent, ut specialiter notavit D. Thomas 2. 2, q. 186, art. 2, ad 4, ubi specialiter loquitur de honore; est autem eadem ratio de fama. Reddidit autem hanc rationem, quia honor duplex est. Unus proprius et verus, qui virtuti debetur, teste Aristotele, lib. 4 Ethic., c. 3. Alius vulgaris,